

Marcel Koprol

BORNA ZAPUŠČINA JUNCKERJEVE KOMISIJE

Veter v evropskih jadrih.

Lanskega septembra je predsednik Evropske Komisije (EK) Juncker, v svojem predzadnjem rednem letnem nagovoru poslancev EP, zelo optimistično izjavil: "evropska jadra je spet zajel ugoden veter". Toda je temu res bilo tako, kajti pogled na to, kaj je po tej izjavi do danes Junckerjev "ugodni veter" tako koristnega prinesel državam članicam in njihovim državljanom, nam kaže povsem drugačno podobo razmer v EU. Dejstva dejansko razkrivajo nič kaj spodbudno sliko in če tudi s še tako dobrohotnostjo sprejemamo izrečeno, čeprav zelo neposrečeno metaforo, jo moramo v luči realnega pogleda na dogajanja znotraj naše evropske integracije, žal, presoditi le kot vzdih razočaranega ostarelega politika, ki si želi, da bi politično dogajanje v EU potekalo tako, kot si ga sam zamišlja v svoji pisarni v bruseljski palači Berlaymont. Zato se ne moremo upreti skušnjavi, da ob Junckerjevi metafori ne bi odgovorili na isti način: "njegovi ladji v časih, ko so na obzorju že dalj časa načrtani znaki prihajajočega viharja, manjkajo poveljnik, krmar in usposobljeni mornarji, da bi lahko ubežala njegovim grozečim posledicam".

Leto in dan v zgodovini človeštva ne pomenita skoraj nič, v vsakdanji realni politiki pa leto dni predstavlja dovolj dolgo obdobje, v katerem se razmere lahko zelo hitro spremenijo iz slabega na slabše, iz neurejenega stanja v kaotično iskanje različnih poti, ki bi uspele globalno – in s tem tudi evropsko - skupnost¹ usmeriti na varno popotovanje v udobno načrtano skupno prihodnost. Prav neverjetno je, kako se v kriznih razmerah vodilni svetovni in evropski politiki pri opravljanju svojega dela tako radi zatekajo v virtualno realnost, v puhlo metaforiko, v svet reševanja namišljenih ter nepomembnih problemov, da bi se izognili realnim problemom, ki nanje pritiskajo in čakajo, da jih razrešijo.

¹ Beri: države članice EU (op., avtorja).

oktober 3, 2018

Časi konca prejšnjega in začetnih let novega tisočletja, ko so evropski politiki še lahko verjeli, da je EU vakuumsko zaprt in skoraj idealno organiziran politični prostor, na katerega dogodki z drugih delov mednarodnega prizorišča nimajo nobenega vpliva, so davno minili. Čeprav je bila velika finančna kriza prvi znanilec novih časov, prvi signal evropskim politikom, da je treba našo integracijo spremeniti in jo pripraviti na take in podobne negativne udarce, ki jih prinaša zapletenost mednarodnega prizorišča in spreminjajoča se politična vsebina njegovih silnic, je njihova pripravljenost na hitro odzivanje ostala na enaki ničelni stopnji.

Če se za trenutek vrnemo na začetek našega diskurza in k lanskoletnemu optimizmu predsednika EK, moramo zapisati, da si večje politične napake in zgrešene ocene, ki bi jo kadar koli storil kateri koli sodobni evropski politik njegovih izkušenj, nikakor ne moremo priklicati v spomin. V septembru leta 2017 govoriti o ugodnem vetru, ki je zajel jadra EU, je bilo nedopustno, je bilo skregano z vsako politično logiko, predvsem pa je bilo za razvoj naše integracije škodljivo. Ustvarjanje vtisa, da je vse v najboljšem redu tudi ni bilo politično stimulatивно, saj tako paberkovanje ne spodbuja držav članic, da se trudijo iskati nujno potrebne kompromise za usklajeno nastopanje znotraj naše integracije in za skupno ter odločno zavzemanje za koristi EU na mednarodnem prizorišču.

Zato moramo v današnjem diskurzu že uvodoma zapisati, da sta EK in njen predsednik minulo leto ponovno zatajila², saj sta, zaradi svoje ležernosti, pregovorne nezainteresiranosti za pripravo hitrih, uspešnih in vizionarskih ukrepov ter rešitev za krepitev naše integracije - če še enkrat kot antitezo uporabim uvodoma citirano Junckerjevo metaforo - EU ter njene države članice prepustila "viharjem in čerem globalnega političnega prizorišča".

Številne Junckerjeve napake pri odzivanju na zunanje in notranje politične probleme.

Kot rečeno, namerno zatiskanje oči pred perečimi političnimi problemi evropske sedanjosti, je neoprostljiva napaka sedanje EK in njenega predsednika Junckerja, ki razgalja njegovo nesposobnost za uspešno vodenje naše integracije. Takemu stanju duha v bruseljskih sobanah

² Kar seveda ni bilo prvič, saj je Juncker podobno govoril tudi letos, 12.9.2018, v nagovoru poslancem EP (op. avtorja).

oktober 3, 2018

EK, razumljivo, sledi popolna odsotnost iniciativ držav članic za skupno reševanje in odzivanje na pritiske, ki se zgrinjajo nad našo integracijo iz globalnega, kot tudi notranjega političnega okolja. V današnjem diskurzu nameravam tistim pritiskom, ki jih uvrščam v skupino realnih groženj naši integraciji, nameniti nekaj potrebne pozornosti.

Verjetno smo si edini v oceni, da problemi migracij predstavljajo za EU največji izziv in ne gre se slepiti, da večletni poskusi za skupni dogovor držav članic za njihovo reševanje niso niti najmanj uspešni. Res je, da se je število migrantov zmanjšalo, toda politično razpoloženje v posameznih državah članicah prehaja v pravo proti migracijsko histerijo, ki jo spodbujajo različne populistične poteze skrajnih levih in desnih političnih strank ter zadnje čase tudi čedalje bolj številnih tradicionalnih političnih strank³, ki vse, žal, iz nje črpajo svojo novo politično moč in volilno podporo. To v domačih političnih okoljih držav članic EU posledično ustvarja odlične pogoje za sebično notranjo politiko, kar omejuje razumevanje temeljnih postulatov zelo pomembnega evropskega pojma solidarnosti in preprečuje vsako možnost oblikovanja tako težko pričakovanega in nujno potrebnega skupnega dogovora o reševanju celokupnega vprašanja problematike migracij znotraj EU.

Zato so do zdaj povsem neuporabne in neprepričljive rešitve, ki kar naprej prihajajo na dnevne rede voditeljev držav članic EU, le ponavljajoča se neuresničljiva ideja o preusmerjanju migracijskih tokov na sosednje države EU, ali na obale Severne Afrike, kjer bi migranti v zaprtih zbirnih centrih čakali na morebitno nadaljevanje poti proti tako zaželenemu cilju, EU. Če bi se v EK v nekaj let trajajoči migracijski krizi bolj potrudili, bi lahko z inventivnim pristopom in s kančkom dobre volje⁴ med državami članicami uspeli ustvariti primerne pogoje ter pozitivno vzdušje za njihovo postopno vključevanje v evropsko okolje. Ob tem pa bi lahko tudi veliko lažje že zdavnaj prišli do skupnega dogovora o potrebni harmonizaciji zakonodaje, o krepitvi institucij in, končno, o oblikovanju izvirnega in trdnega partnerstva z državami, od koder migranti prihajajo, kot tudi drugimi, preko katerih migranti bežijo proti Evropi. Brez teh naporov pa rešitve niso mogoče in zato ne moremo optimistično

³ V tej zvezi je zelo značilna izjava nemškega notranjega ministra Seehoferja, ki je ob hudih neredih v Chemnitzu celo izjavil, "da razume nezadovoljstvo prebivalcev, ko vidijo naraščanje števila tujcev v svojem okolju (op. avtorja).

⁴ Tega Junckerjeva EK še danes ni sposobna razumeti (op. avtorja).

oktober 3, 2018

zreti v prihodnost in pričakovati, da bomo kmalu našli odgovor, kako vprašanje migracij obvladovati tako, kot bi to najbolje koristilo obema stranema.

Naslednji problem, za katerega so v Junckerjevi EK potrebovali občutno preveč časa, da so ga uspeli zaznati in se z njim sploh začeli zelo previdno soočati, so odnosi z novo ameriško administracijo in nepredvidljivim ameriškim predsednikom Donaldom Trumpom. Evropski zunanjepolitični analitiki so zelo kmalu spoznali, da je problem skrit v Trumpovem popolnem nerazumevanju multilateralnih mednarodnih odnosov, saj jih slednji ne sprejema⁵ in EU uvršča med ameriške sovražnice, katere je treba, v skladu z njegovo zunanjepolitično ideologijo merkantilizma⁶, s pritiski in grožnjami prisiliti v popolno poslušnost. Zbeganost na strani EU in neodzivnost njene EK pa je bila v tem, da slednja nikakor ni mogla dovolj hitro razumeti ter sprejeti nenadne ameriške spremembe razmišljanja ter je predolgo živela v prepričanju, da bo tudi ta administracija nadaljevala politiko tradicionalne naklonjenosti vseh preteklih administracij, ki so desetletja pomagale ustvarjati trdno in uspešno EU.

Pretnje z uvajanjem zaščitnih⁷ carin, ki jih omenja ameriški predsednik, pa bi lahko privedle do prave trgovinske vojne, ki bi lahko pustila hujše posledice ter, po spremembi ameriške administracije, zahtevala precej časa, da bi se razmere vrnila v prvotno stanje. Prav počasnost odzivanja EK je v tem primeru posebej zaskrbljujoča, saj bi morala že na samem začetku delovati odločneje in skušati oblikovati tudi kakšno mednarodno ad hoc koalicijo enako mislečih, kjer bi lahko lažje skupaj iskali podporo pri predsedniku nenaklonjeni washingtonski politični eliti ter tako veliko uspešneje blažili Trumpove poskuse izvajanja grobih pritiskov in posegov v delovanje ameriške tradicionalno partnerske EU.

Toda to še ni vse, kar nas lahko zelo skrbi, kajti nerešene zadeve si namreč na mizi EK sledijo ena drugi. Pravkar minulo neformalno srečanje predsednikov držav in vlad držav članic EU v Salzburgu je potrdilo, da se tudi pogajanja o Brexit-u ne premaknejo nikamor, čeprav se

⁵ Beri: ne razume (op. avtorja).

⁶ Zastarela ideologija 17 in 18. Stoletja, ki jo je začel zelo uspešno uveljavljati minister francoskega "Sončnega kralja" Ludvik XIV, Jean-Baptiste Colbert. In je v našem času globalne soodvisnosti povsem neuporabna (op. avtorja).

⁷ Za enkrat je prišlo do kompromisa, toda vedenje ameriškega predsednika ne daje nobenih zagotovil, da njegova administracija ponovno ne poseže po takih ukrepih (op. avtorja).

oktober 3, 2018

november, kot uradni datum za končni dogovor, nezadržno približuje. Zato presoja, da nas tudi na tej diplomatski fronti čaka krizno obdobje, sploh ni pretirana⁸. Vprašanje je, kje bodo v primeru ne doseženega dogovora čutili hujše posledice: v Londonu, kjer lahko Theresa May celo izgubi parlamentarno podporo za obe pogajalski strani primernejši "mehki Brexit" in s tem posledično tudi mesto britanske premierke, ali pa bodo morda posledice hujše občutene v Bruslju, kjer lahko pri tem vprašanju še hitreje pride do dokončnega propada deklarirane solidarnosti med preostalimi 27 državami članicami, ki se bodo začele obnašati v skladu s svojimi lastnimi interesi. Upati je, da se bo, kot po kakšnem čudežu, na koncu le našel zasilni izhod, morda celo v obliki podaljšanih pogajanj, kar bi lahko obema stranema zagotovilo več možnosti za uspešen končni "bolj mehki" dogovor. Za enkrat pa nam EK s svojimi potezami v pogajanjih ne zbuja prevelikega optimizma⁹.

Tudi medsebojni odnosi med državami članicami EU so ujeti v stekleno kletko nerešenih problemov EU, o katerih pišemo v tem diskurzu, ter so zato podvrženi dodatnim hudim pritiskom. Med temi pritiski velja omeniti Člen 7, ki se ga skuša uveljaviti proti Poljski, zaradi njene domnevne kršitve evropske zakonodaje v primeru neodvisnega sodstva v državi. Zadeva se ne premakne nikamor, samo nezadovoljstvo in nezaupanje naraščata. Po mnenju večine poslancev v EP¹⁰ pa tudi na Madžarskem razmere niso kaj boljše, saj naj bi vlada še kar izvajala pritisk na civilno družbo. EK naj bi zdaj za obe državi pripravljala ustrezne ukrepe zaradi kršitve evropske zakonodaje¹¹, kot jih predvideva še nikoli uveljavljeni

⁸ Pozablja se, da ob vprašanju meje med Irsko in britansko Sev. Irsko, tudi Španija grozi, da mora biti vprašanje Gibraltarja urejeno, saj v nasprotnem morebitnega dogovora ne bo podprla (op. avtorja).

⁹ Seveda pa bi tak izhod sedanjo negotovost spet podaljševal, kar lahko prinese dodatne, za zdaj še ne prepoznane zaplete (op. avtorja).

¹⁰ Poslanci evropskega parlamenta so 12.9.2018 z dvotretjinsko večino (448 glasov za, 197 proti) potrdili začetek postopka proti Madžarski zaradi obsežnih kršitev vladavine prava, potem ko je EP sprejel poročilo in priporočila poročevalke Zelenih Judith Sargentini. Evropskemu svetu so naložili, da sprožijo enak postopek, kot ga je proti Poljski pred meseci že uvedla EK. Postopek zaradi obsežnih kršitev temeljev EU z grožnjami pravni državi evropski svet sicer vodi že proti Poljski. Doslej ni prišel do točke, da bi se države članice odločale o uvedbi sankcij proti Varšavi, morda tudi o odvzemu glasovalnih pravic. Madžarska je sicer že napovedala, da bo Poljsko ščitila pred tovrstno odločitvijo, ki mora biti sprejeta soglasno. Poljska je pred časom podobno podporo napovedovala Madžarski, zdaj pa sta se ji je pridružili tudi Češka in Bolgarija (op. avtorja)..

¹¹ Tu velja posebej opozoriti na očitno dvoličnost EK, saj slednja ne grozi podobno nobeni državi zaradi več let trajajočega zapiranja notranjih schengenskih meja. Vsega obsojanja pa je vredno ravnanje EK, ki ne upošteva mnenja svoje pravne službe o številnih kršitvah evropske zakonodaje s strani Hrvaške, ki že več kot leto zavrača odločitev sodbe haškega Arbitražnega sodišča v zvezi z določitvijo skupne meje s Slovenijo. Hrvaško ravnanje predstavlja hudo kršitev evropske

oktober 3, 2018

zloglasni 7. Člen. Ker je čedalje več znakov, da pri tej nalogi spet ne bodo uspešni, se že govori, da bi lahko celo poskusili ta notranji spor v EU razrešiti s tožbo pred Evropskim sodiščem. To pa tudi ni tako samoumevno, ker je to možno le v primeru, če so bo sodišče odločilo zavzeti bolj odločno vlogo pri obravnavi in reševanju takih zelo zapletenih notranjih evropskih zagat in problemov.

Brezbrižen odnos Junckerjeve EK postavlja EU pred nevarna politična razpotja.

In s čim se EK v tem času sploh ukvarja? Skoraj neverjetno je slišati, da vso svojo energijo usmerja v urejanje nepomembnega vprašanja o premikanju kazalcev na evropskih urah. Za popestritev današnjega diskurza namreč velja omeniti to iniciativo EK, saj je o njej, kot redkem dosežku letošnjega delovanja EK, na seji EP 12.9.2018 v svojem zadnjem nagovoru poslancem, spregovoril sam predsednik Juncker, ko je predstavljal letošnje razmere v EU. Boljšega dokaza za potrditev zapisane misli o nesposobnosti soočenja EK z realnimi grožnjami, ki pretijo naši integraciji, bi skorajda težko poiskali.

Tako v času, ko države članice tavajo in iščejo vsaka svoj način za blažitev velikanskih globalnih pritiskov in notranjih antagonizmov, s katerimi so soočene, EK največ energije in sredstev namenja vprašanju, povezanemu z letnim/zimskim časom v EU. O tem je bila celo izvedena vseevropska anketa in njeni rezultati so tako postali največji letošnji dosežek delovanja EK. Kaj bi še lahko rekli ob tem zapisu o delu EK v minulem letu: patetično in, res, do skrajnosti neodgovorno.

Zato trditev, da popolna odtujenost EK od realnosti, njeno očitno zanemarjanje evropskega prava, nedorečenost njenega delovanja in njena pregovorna počasnost pri iskanju odgovorov za vrsto političnih vprašanj v letih njenega zdajšnjega mandata, ovira delovanje EU, ni niti najmanj pretirana. Brez dvoma bodo najtežje posledice brezbriznega delovanja Junckerjeve EK občutile države članice že ob resnejših poskusih pogajanj za naslednji finančni okvir 2021 do 2027, saj njihovi pogajalci ne bodo uspeli dogovoriti prioritet in višine izdatkov naše

zakonodaje, vendar ji EK ,zaradi potrjenih kršitev evropske zakonodaje, ni zagrozila z uporabo 7. Člena. Še huje, videti je, da se je v tem sporu celo postavila na stran Hrvaške (op. avtorja).

oktober 3, 2018

integracije za omenjeno obdobje. V sedanji politični klimi medsebojnega nezaupanja, ob veliko večji razdeljenosti med državami članicami ter ob zmanjšanih prispevkih držav neto plačnic¹², bo do usklajenega in uporabnega modela naslednjega finančnega okvira zato zelo težko priti.

Izkušnje povedo, da je bilo določevanje usklajenih prioritet in bodočih izdatkov v EU težavno že v bolj urejenih medsebojnih razmerah, ko so države članice še verjele v načelo solidarnosti in druga drugi niso preveč gledale pod prste, ko so se usklajevali izdatki za različne evropske politike, v sedanjem kaotičnem vzdušju pa bi bil zgodnji uspešen zaključek enak čudežu. Tako bo velika želja predsednika EK, ki ni storil prav ničesar, da bi z zmanjšanjem notranjih in zunanjih napetosti, ki pestijo našo integracijo, dogovor dosegli še pred novimi volitvami v EP, ki bodo potekale maja leta 2019, zelo verjetno ostala neizpolnjena.

Ob koncu našega diskurza moramo nekaj besed nameniti tudi prihajajočim volitvam za EP, ki utegnejo politično sliko v Evropi precej spremeniti, saj je nedelo Junckerjeve EK tudi tu pred evropske volivce postavilo preveč nerešenih problemov. V preteklosti so bile volitve v EP vedno drugotnega pomena in tematika je bilo zelo dolgočasna, kar pa v naslednjem letu ne bo tako. Dejstvo je, da v nekaterih pomembnih državah članicah EU stranke, ki svojo politiko gradijo na proti evropskih in proti migracijskih čustvih¹³, občutno širijo svoje volilno telo, ki postaja čedalje bolj politično aktivno in je zato realno tudi pričakovati, da se bodo ti volivci zdaj podali na volišča.

Če se bo ta trend nadaljeval in se bodo pričakovanja o njihovi večji volilni udeležbi tudi uresničila, se lahko zgodi, da bi lahko evropska ljudska stranka in evropski socialni demokrati, ki se tradicionalno izmenjujeta pri vodenju parlamenta, na naslednjih volitvah celo izgubili svoj primat. V novem sklicu EP bi po volilnem uspehu lahko okrepljene novo nastajajoče stranke na hitro oblikovale nekakšno svojo "povezavo vsebinsko sorodnih

¹² Ker bo izstopila, Vel. Britanija v prihodnji proračun ne bo več prispevala svojih sredstev (op. avtorja).

¹³ Italija s Salviniem in Francija z Le Penovo, pa tudi nemška AfD se zelo krepijo (op. avtorja)

oktober 3, 2018

evropskih strank"¹⁴, ki lahko postane opazen in odločujoč faktor v oblikovanju prihodnjih evropskih politik.

Pričakovanje, da lahko zato naslednji sklic EP, zaradi svoje spremenjene politične sestave, postane zelo odmevna tribuna za razprave o prihodnosti EU, katerim se sedaj vsi izogibajo, postaja čedalje bolj verjetno. To pa bi lahko tudi zelo negativno vplivalo na sprejemanje nekaterih notranjepolitičnih in za prihodnost EU strateško pomembnih političnih odločitev, s katerimi se soočamo zdaj in katere znotraj EU, zaradi slabega dela sedanje Junckerjev EK, do naslednjih volitev nikakor ne moremo doreči. Pri tem bi najbolj trpelo dogovarjanje o prihodnosti EU, o zunanji strategiji, o skupno usklajeni politiki migracij, o evropski varnosti ter določitvi prihodnjega skupnega finančnega okvira, ker bi bilo v pričakovanem spremenjenem razmerju političnih sil skoraj nemogoče doseči za vse uporabne in sprejemljive kompromise ter naši integraciji zagotoviti mirnejšo in lepšo prihodnost.

¹⁴ Za enkrat vseeno še ni pričakovati, da bi lahko pridobile večino v naslednjem EP (op. avtorja).